

Amerikas ūdele *Neovison vison* (Schreber 1777)

Sermuļu dzimta Mustelidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra sermuļu dzimtas pārstāvis ar garu slaidu ķermeni un īsām kājām. Kažoka krāsa brūna vai gandrīz melna, ķermeņa apakšpuse gaišāka, pazode ir balta. Ķermeņa garums tēviņiem ir 34–54 cm, astes garums 16–25 cm, svars līdz 1,5 kg. Mātītes ir mazākas, to ķermeņa garums 30–45 cm, bet svars 0,4–0,8 kg. Dzīvnieks pielāgots ūdens videi – pirksti ir daļēji saistīti ar peldplēvēm (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Eiropas ūdeli *Mustela lutreola* (Éhik 1932) (2a. attēls). Atšķirībā no Eiropas ūdes Amerikas ūdele ir nedaudz lielāka un ar garāku asti. Tai ir balta pazode un apakšlūpa, savukārt Eiropas ūdelei balta arī augšlūpa (2b. attēls). Pašreiz Eiropas ūdele ir izmirusi lielākajā areāla daļā, tai skaitā Latvijā.

Dzīvotne:

Apdzīvo visa veida biotopus pie ūdens (gan saldūdens, gan jūras) (3. attēls). Dod priekšroku straujiem neaizsalstošiem upju posmiem ar pietiekoši lielu barības bāzi un bagātīgu apaugumu. Individuālā iecirkņa krasta līnijas garums ir 0,3–6 km.

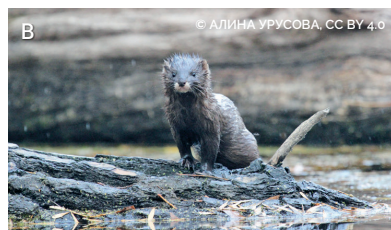
Izplatība:

Dabiskais areāls – Ziemeļamerikas kontinents, izņemot tā ziemeļaustrumu un dienvidu daļu. Invāziju areālā pašreiz ietilpst lielākā daļa no Eiropas valstīm, daļa no Āzijas valstīm, Argentīna, Čīle un Urugvaja (4. attēls).

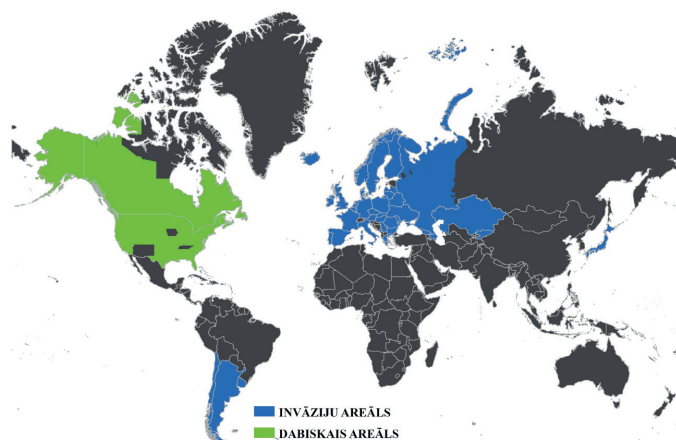
1. attēls. *Neovison vison*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/181264783](https://www.inaturalist.org/photos/181264783)

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Neovison vison*, b. *Mustela lutreola*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/28838764](https://www.inaturalist.org/photos/28838764),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/61207645](https://www.inaturalist.org/photos/61207645)
LICENSING: ATTRIBUTION 4.0 INTERNATIONAL (CC BY 4.0)

4. attēls.
Amerikas
ūdes
(*Neovison
vison*)
izplatība.

3. attēls. *Neovison vison* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/228763526](https://www.inaturalist.org/photos/228763526)

Sugas izplatšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Amerikas ūdele tika introducēta vairākās valstīs Dienvidamerikā, Āzijā un Eiropā, tai skaitā Latvijā. Ūdeles tiek audzētas zvēraudzētavās kā vērtīgs kažokādas dzīvnieks. Attiecīgi daļa no populācijām izveidojās, kad dzīvnieki nejauši vai mērķtiecīgi tika izlaisti vai izkļuva dabā no audzētavām. Vairākās valstīs tika veikta mērķtiecīga sugas introdukcija.

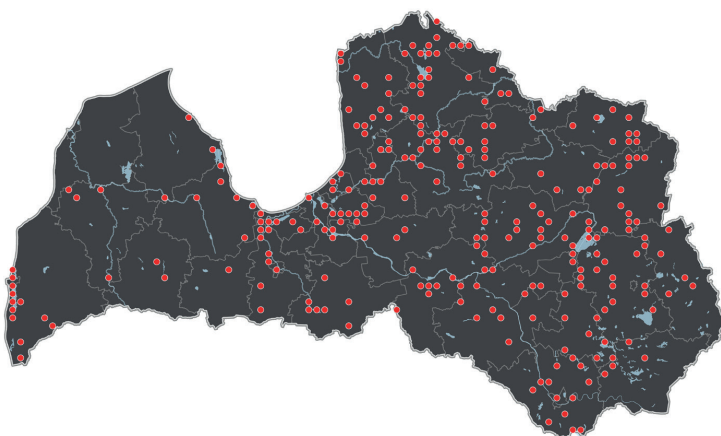
Izplatība Latvijā:

Latvijā pirmās Amerikas ūdeles ienāca no kaimiņvalstīm, galvenokārt no Lietuvas. Populācijas pieaugumu veicināja arī dzīvnieku izklūšanas gadījumi no zvēraudzētavām vairākās vietās. Pēc Valsts meža dienesta informācijas uz 2022. gada 1. aprīli Latvijā uzskaitīti ap 23 tūkstošiem Amerikas ūdeļu, un to skaits ir vairāk vai mazāk stabils (5. attēls).

Sugas izplatšanās veidi iekšzemē:

Atšķirībā no Eiropas ūdeles Amerikas ūdele ir plastiskāka pret biotopu izvēli, tā var apdzīvot pat urbanizētas teritorijas. Tiek uzskatīts, ka tas ir saistīts ar daļēju sugas domestifikāciju zvēraudzētavās, no kurienes arī notika izplatšanās. Ūdeļu vairošanās notiek februārī un martā. Tēviņi bieži vien pārojas ar vairākām mātītēm. Aprīlī vai maijā piedzimst 4–6 mazuļi. Pēcnācēji dzīvo ar māti aptuveni 3 mēnešus, tie dzimumgatavību sasniedz 1 gada vecumā. Dzīves ilgums nebrīvī ir 7–10 gadi. Savvaļas populācija spēj atjaunoties 3 gadu laikā.

5. attēls.
Amerikas
ūdeles
(*Neovison
vison*)
izplatība
Latvijā.

Baltastes briedis *Odocoileus virginianus* (Zimmermann 1780)

Briežu dzimta Cervidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra briedis ar sarkanbrūnu kažoka krāsu vasarā un pelēkbrūnu ziemā. Uz kakla, ap acīm un purnu ir labi redzami gaiši laukumi. Astes apakšdaļa ir balta. Sugai ir arī pilnīgi vai daļēji baltas krāsas forma. Dzīvnieka augstums skaustā ir 53–120 cm, ķermeņa garums 95–200 cm, astes garums 10–37 cm. Sugai ir raksturīgas auguma variācijas atkarībā no ģeogrāfiskiem apstākļiem. Jo tuvāk ekvatoram, jo īpatnī ir mazāki. Tēviņi ir lielāki nekā mātītes, tēviņi vidēji sver 68 kg, mātītes – 45 kg. Ragi ir tikai tēviņiem, labvēlīgos apstākļos tiem var būt līdz 8 žuburiem (1a., b. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo staltbriedi *Cervus elaphus* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Staltbriedi no baltastes brieža (2a., c. attēls) visvieglāk var atšķirt pēc ragu formas. Staltbriedim vidus žuburs vērsts atpakaļ, savukārt baltastes briedim – uz priekšu. Staltbriedis ir lielāks, bet aste tam ir krietni šaurāka. Baltastes briedi var sajaukt ar melnastes briedi *Odocoileus hemionus* (Rafinesque, 1817) (2d. attēls). Latvijā pašlaik nav sastopams. Melnastes briedis ir nedaudz lielāks, un tam ir ievērojami lielākas ausis. Viena no svarīgām pazīmēm ir astes krāsa. Melnastes briedim astes virspuse ir balta ar melnu galu vai pilnīgi melna, bet baltastes – astes virspuse ir brūna, dažreiz gals ir balts. Melnastes briedim ir lielāki un žuburotāki ragi, žuburi veidojas arī uz sānu zariem.

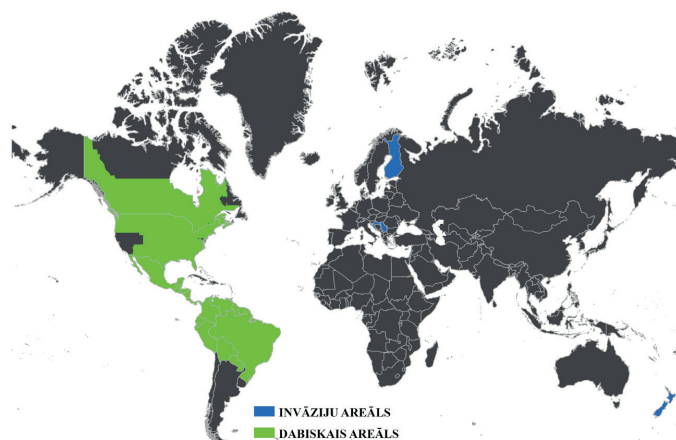
Dzīvotne:

Apdzīvo plašu biotopu spektru mērenā un subtropiskā klimata joslās (3. attēls). Sugai ir ļoti augstas pielāgošanās

1. attēls. *Odocoileus virginianus*: a. mātīte, b. tēviņš.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/169830414](https://www.inaturalist.org/photos/169830414).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/28799802](https://www.inaturalist.org/photos/28799802)
LICENCING: INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

4. attēls.
Baltastes
brieža
(*Odocoileus
virginianus*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a., c. *Odocoileus virginianus*, b. *Cervus elaphus*, d. *Odocoileus hemionus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/106015292](https://www.inaturalist.org/photos/106015292).

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/183233511](https://www.inaturalist.org/photos/183233511).

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/27985144](https://www.inaturalist.org/photos/27985144):

LICENSING: ATTRIBUTION-NON COMMERCIAL 4.0

INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/164991332](https://www.inaturalist.org/photos/164991332)

LICENSING: ATTRIBUTION-NON COMMERCIAL 4.0

INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

spējas, tā var apdzīvot jebkura tipa ainavas, tai skaitā lauksaimnieciskās. Individuālo iecirkņu platība ir 59–520 ha, tā ir atkarīga no populācijas blīvuma un no barības daudzuma.

Izplatība:

Dabiskais areāls aptver Kanādas dienvidus, lielāko ASV daļu, Meksiku, Peru, Ekvadoru, Bolīviju, Kolumbiju, Brazīlijas ziemeļus, Venecuēlu un Gviānu. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Serbija, Horvātija, Somija un Jaunzēlande (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas darbības rezultātā. Baltastes briedis tika mērķtiecīgi introducēts bijušās Čehoslovākijas teritorijā, Somijā un Jaunzēlandē kā medību dzīvnieks. Pašlaik notiek dabiskā areāla paplašināšanās uz ziemeļiem. To veicina gan klimata izmaiņas, gan cilvēku darbība.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēts dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek audzēti privātkolekcijās vai briežu dārzos.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Baltastes briedis labi pielāgojas dažādiem apstākļiem un var apdzīvot plašu biotopu spektru, tomēr sugas īpatņiem ir vāji attīstītas klejošanas tendences. Baltastes brieži ir poligāmi. Pārošanās visbiežāk notiek novembrī. Grūtniecība ilgst 6,5 mēnešus. Jaunie īpatņi ir spējīgi vairoties jau gada vecumā. Kopā mātītei var būt 1–3 mazuļi. Vidējais dzīves ilgums ir 10–15 gadi.

3. attēls. *Odocoileus virginianus* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/83898663](https://www.inaturalist.org/photos/83898663)

Dambriedis *Dama dama* (Linnaeus 1758)

Briežu dzimta Cervidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra briedis. Kažoka krāsā pārsvarā dominē četras variācijas: kastaņbrūna ar baltiem plankumiem vasarā un tumšāka bez plankumiem ziemā; brūna ar košiem baltiem plankumiem, kuri ziema neizzūd; tumša, gandrīz melna bez plankumiem; gaiša, gandrīz balta bez plankumiem (1. attēls).

Tēviņi ir lielāki nekā mātītes, to augstums skaustā ir aptuveni 90–100 cm, ķermeņa garums aptuveni 130–180 cm, astes garums – 15–23 cm. Tēviņi sver 46–80 kg, mātītes 30–50 kg. Ragi ir tikai tēviņiem, tie ir lāpstveidīgi un var sasniegt 50–70 cm garumu (2. attēls).

Līdzīgas sugas:

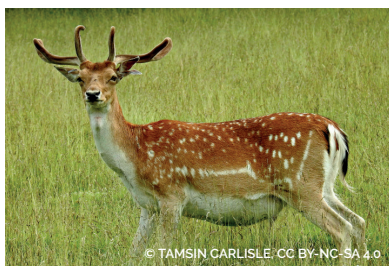
Var sajaukt ar Latvijā sastopamo staltbriedi *Cervus elaphus* (Linnaeus 1758) (3b. attēls). Dambriedi (3a. attēls) var atšķirt pēc plankumiem uz muguras un sāniem (izņēmums ir tumšā krāsu variācija). Viena no pamatpazīmēm pieaugušiem tēviņiem ir ragu forma. Dambriedim ragi ir lāpstveidīgi, staltbriedim ragiem ir labi izteikti asie zari.

Dzīvotne:

Suga ir labi pielāgojusies dzīvošanai dažādos biotopos – mežos, krūmājos, zālājos, ganībās un stādījumos. Dod priekšroku veciem platlapju mežiem (4. attēls).

Izplatība:

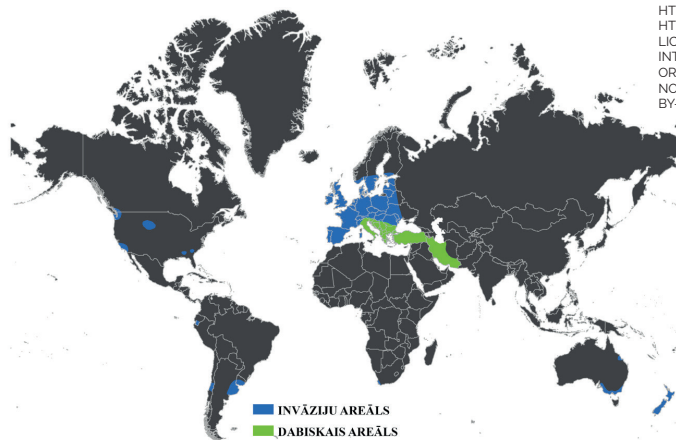
Dabiskais areāls – Palearktikas biogeogrāfiskā apgabala rietumu daļa. Sākotnējais izplatības areāls nav skaidrs, bet pēdējie dati liecina par to, ka tas iekļāva Turciju, Itālijas

1. attēls. *Dama dama* krāsu variācijas.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/200453611](https://www.inaturalist.org/photos/200453611),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/41460268](https://www.inaturalist.org/photos/41460268),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/90466435](https://www.inaturalist.org/photos/90466435)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0), [HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/4227834](https://www.inaturalist.org/photos/4227834), LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL-SHAREALIKE 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC-SA 4.0)

5. attēls.
Dambrieža
(*Dama dama*)
izplatība.

2. attēls. *Dama dama* (mātīte un tēviņš).

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/243862506](https://www.inaturalist.org/photos/243862506)

3. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Dama dama*, b. *Cervus elaphus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/31345993](https://www.inaturalist.org/photos/31345993)
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/243001777](https://www.inaturalist.org/photos/243001777)
 LICENSING: ATTRIBUTION 4.0 INTERNATIONAL (CC BY 4.0)

4. attēls. *Dama dama* dzīvotne.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/182683160](https://www.inaturalist.org/photos/182683160)

dienvidus, Sicīliju un Balkānu pussalas dienvidu daļu. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Dienvidāfrika, lielākā daļa no Eiropas valstīm, ASV, Kanāda, Argentīna, Čīle, Peru, Urugvaja un Jaunzēlande (5. attēls).

Sugas izplatšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Dambriedi Vidusjūras reģionā introducēja vēl fenīkieši, savukārt Centrālajā un Ziemeļeiropā – romieši un normāņi. Neskatoties uz to, lielākā daļa no pašreiz zināmām populācijām tika introducētas krietni vēlāk. Ne tik sen suga tika ieviesta arī citos kontinentos – Āfrikā, Austrālijā, Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Suga tiek turēta briežu dārzos, parkos un medību apgabalos.

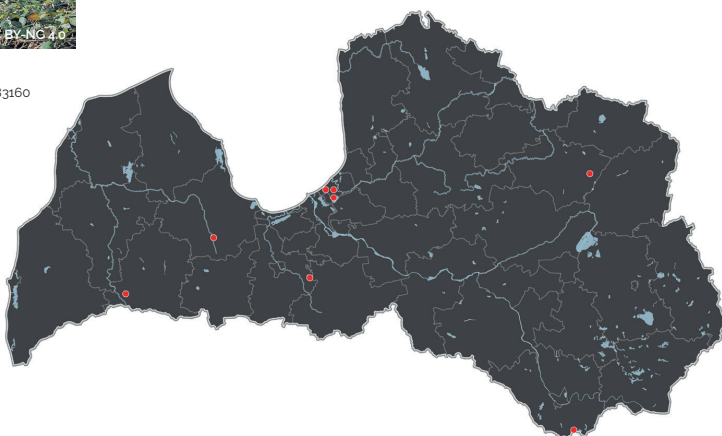
Izplatība Latvijā:

Latvijā pašreiz tiek realizēta dambriežu audzēšanas programma, kuru koordinē "Bioloģisko lauksaimnieku un savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācija" (BLSDAA). Dzīvnieki tiek turēti briežu dārzos un privātkolekcijās. Pēc Otrā pasaules kara bija veikti daži nesekmīgi mēģinājumi aklimatizēt sugu savvaļā. Pašreiz nav datu par stabilām dambrieža populācijām Latvijā. Dzīvnieki, kurus dažreiz var sastapt dabā, visticamāk ir no nebrīves izbēgušie īpatņi (6. attēls).

Sugas izplatšanās veidi iekšzemē:

Dambriedis var apdzīvot plašu biotopu spektru, bet sugas pārstāvjiem ir vāji attīstītas klejošanas tendences, un tie dod priekšroku uzturēties salīdzinoši nelielās platībās. Mātītei visbiežāk piedzimst 1–2 mazuli, kuri paliek ar mātīti aptuveni gadu. Jaunie īpatņi sasniedz dzimumgatavību 2–3 gadu vecumā. Dzīves ilgums dambriedim ir aptuveni 20–30 gadi.

6. attēls.
Dambrieža
(*Dama dama*)
izplatība
Latvijā.

Eiropas trusis *Oryctolagus cuniculus* (Linnaeus 1758)

Zaķu dzimta Leporidae

Sugas apraksts:

Neliela izmēra zaķu dzimtas pārstāvis ar pelēkbrūnu kažoka krāsu. Vēdera apakšpuse bieži vien ir gaišāka, astes apakšpuse – balta. Dzīvnieka ķermeņa garums 38–50 cm, svars 1,5–2,5 kg. Ausis un pakalējās ir garas, aste – īsa. Pirksti ir gari un savienoti ar peldplēvi. Domesticētiem trušiem krāsojums un izmēri variē ļoti plašās robežās (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā sastopamajām sugām – pelēko zaķi *Lepus europaeus* (Pallas 1778) (2b. attēls) un balto zaķi *Lepus timidus* Linnaeus, 1758 (2c. attēls). Galvenā atšķirība ir izmērs. Abas vietējās sugas ir krietni lielākas pēc izmēra. Pelēkajam zaķim ir arī lielākas ausis. Gan baltajam, gan pelēkajam zaķim ir tumši ausu gali. Eiropas trušim (2a. attēls) ir tumši brūnas acis atšķirībā no pelēkā un baltā zaķa, kuriem acis ir gaiši brūnas vai dzeltenīgas.

Dzīvotne:

Eiropas truši dod priekšroku sausām vietām, kur nokrišņu daudzums gadā nepārsniedz 1000 mm (3. attēls). Tiem ir nepieciešamas atklātas ainavas ar vieglām augsnēm, kur būtu pietiekami daudz paslēptuvju blakus barošanās iecirkņiem. Individuālā iecirkņa platība sastāda 0,5–20 ha un ir atkarīga no populācijas blīvuma un barības daudzuma. Tēviņu iecirkņi ir divreiz lielāki nekā mātītēm.

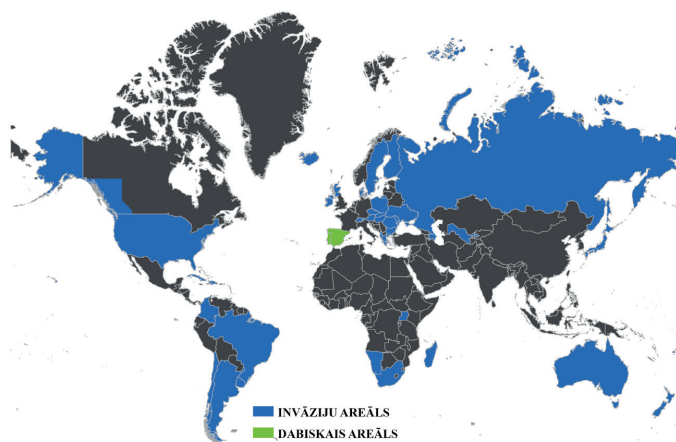
1. attēls. *Oryctolagus cuniculus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/113302305](https://www.inaturalist.org/photos/113302305)

3. attēls. *Oryctolagus cuniculus* dzīvotne.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/OBSERVATIONS/61581672](https://www.inaturalist.org/observations/61581672)

4. attēls.
Eiropas truša
(*Oryctolagus
cuniculus*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a. *Oryctolagus cuniculus*,
b. *Lepus europaeus*, c. *Lepus timidus*.

<https://www.inaturalist.org/photos/149939691>
<https://www.inaturalist.org/photos/132570286>
<https://www.inaturalist.org/photos/80656895>
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Izplatība:

Dabiskais areāls sākotnēji ietvēra tikai Ibērijas pussalu – Spāniju un Portugāli. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Dienvidāfrika, Madagaskara, Uganda, daļa no Āzijas un Eiropas valstīm, Austrālija, Okeānija, ASV, Kanāda un lielākā daļa no Dienvidamerikas valstīm (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Fenīkiešu tirgotāji uzsāka sugas transportēšanu pa Vidusjūru I gadsimtā. XII gadsimtā Eiropas trusis tika ievests Lielbritānijā. Vēlāk dzīvnieku introducēja Āfrikas, Ziemeļamerikas, Dienvidamerikas, Āzijas un Austrālijas kontinentos. Introdukcijas veiksmīgums bija ļoti atšķirīgs – vairākās vietās Eiropā truši diezgan ātri izzuda, savukārt Austrālijā tie savairojās lielā daudzumā un kļuva par būtisku draudu gan dabai, gan lauksaimniecībai.

Izplatība Latvijā:

Domesticētie Eiropas truši pašreiz tiek audzēti visā pasaulē, tai skaitā Latvijā. Pierādījumu par dzīvotspējīgām populācijām Latvijas dabā pašreiz nav.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Eiropas truša populācija var ātri palielināties vietās, kur ir labi dzīvošanas apstākļi, pietiekami daudz barības un attiecīgi maz dabisko ienaidnieku. Truši ir spējīgi vairoties visa gada garumā. Tēviņi pārojas ar vairākām mātītēm. Grūtniecība ilgst 30 dienas, metienā visbiežāk ir 5–6 mazuļi. Attiecīgi mātītei var būt 18–30 mazuļi gada laikā. Pēcnācēji dzīvo ar māti aptuveni 4 nedēļas, dzimumgatavību tie sasniedz 3–8 mēnešu vecumā. Dzīves ilgums līdz 9 gadiem.

Indijas plankumainais briedis *Axis axis* (Erxleben 1777)

Briežu dzimta Cervidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra briedis ar sarkanbrūnu kažoka krāsu. Mugura un sāni klāti ar nelieliem baltiem plankumiem. Vēders, kāju, astes un ausu iekšpuses ir gaišas. Uz kakla ir labi redzams gaišs plankums. Pāri mugurai no galvas līdz astei stiepjas tumša svītra. Tēviņi ir lielāki nekā mātītes, to augstums skaustā ir aptuveni 90 cm, ķermeņa garums aptuveni 170 cm, astes garums – 20 cm. Tēviņi sver līdz 115 kg, mātītes līdz 65 kg. Ragi ir tikai tēviņiem, tie veidojas no trim zariem un var sasniegt 1 m garumu (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar citu svešzemju sugu – dambriedi *Dama dama* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Pastāv dažas atšķirības pazīmes. Pirmkārt, Indijas plankumainajam briedim (2a. attēls). plankumu forma ir apaļāka, plankumi ir vairāk izteikti; dambriedim plankumu forma ir nevienmērīga, plankumi ir izplūduši. Otrkārt, tā ir atšķirīgā ragu forma. Dambriedim ragi ir lāpstveidīgi; plankumainajam briedim ragiem ir trīs labi izteikti asie zari. Vēl viena atšķirība ir kakla plankuma forma – plankumainajam briedim tā ir izteikti apaļa un skar tikai kakla daļu; dambriedim plankums stiepjas līdz krūtīm un pāriet uz vēdera, tā malas ir izplūdušas. Viena no plankumainā brieža pamatpazīmēm ir tumša svītra uz muguras.

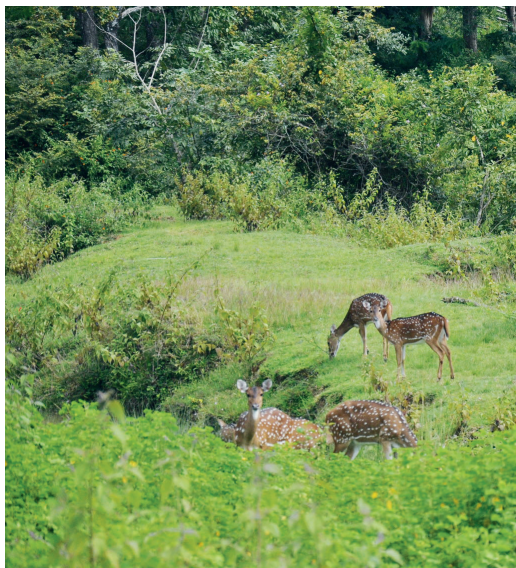
Dzīvotne:

Apdzīvo lapu koku un jaukta tipa mežus ar bagātu pamežu, kas mijas ar izcirtumiem, zālājiem un lauksaimniecībā izmantojamām zemēm (3. attēls). Sausā sezonā dod priekšroku mežiem upju ielejās, kur

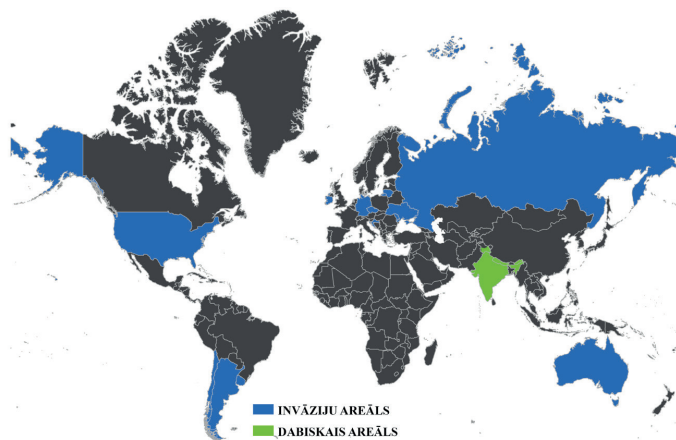
1. attēls. *Axis axis* (mātīte un tēviņš).

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/113812249](https://www.inaturalist.org/photos/113812249)

3. attēls. *Axis axis* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/OBSERVATIONS/61581672](https://www.inaturalist.org/observations/61581672)

4. attēls.
Indijas
plankumainā
brieža (*Axis
axis*) izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Axis axis*, b. *Dama dama*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/104919237](https://www.inaturalist.org/photos/104919237),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/31345993](https://www.inaturalist.org/photos/31345993).
 LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

ir iespēja tikt līdz ūdenim. Individuālo iecirkņu platība ir aptuveni 150–200 ha.

Izplatība:

Dabiskais areāls – Orientālais bioģeogrāfiskais apgabals. Apdzīvo Indiju, Nepālu un Šrilanku. Invāziju areālā pašreiz ietilpst daļa no Eiropas valstīm, Krievijas Federācija, ASV, Austrālija, Okeānija un daļa no Dienvidamerikas valstīm (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Indijas plankumainais briedis tika introducēts vairākās valstīs, tajā skaitā Eiropā, izraisot sugas turpmāko izplatību. Kopš 2022. gada dzīvnieku ieviešana Eiropas Savienībā ir aizliegta, savukārt joprojām pastāv iespēja, ka tie nonāks dabā no privātkolekcijām vai briežu dārziem.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēts dabā. Visdrīzāk dzīvnieki tiek audzēti privātkolekcijās un briežu dārzos.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Indijas plankumainais briedis labi pielāgojas dažādiem apstākļiem un var apdzīvot plašu biotopu spektru. Tomēr briežu bari visbiežāk uzturas tikai savā apdzīvotajā teritorijā. Klejošanas tendences ir minimālas. Vienīgi sausajā periodā brieži var pārvarēt lielus attālumus, meklējot ūdeni.

Jenotsuns *Nyctereutes procyonoides* (Gray 1834)

Suņu dzimta Canidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra suņu dzimtas pārstāvis ar nelielu galvu un īsām kājām. Kažoka krāsa variē no pelēcīgi brūnas līdz rūsganai. Mugura un krūtis ir tumšākas, vēders – gaišāks. Uz purna ir gaiša maska ar melniem laukumiem ap acīm. Mazie kucēni ir gandrīz melni. Ķermeņa garums 60–80 cm, astes garums 15–25 cm. Dzīvnieka svars ir atkarīgs no gada sezonas – pavasarī dzīvnieki var svērt ap 3 kg, savukārt vasaras beigās pat līdz 10 kg (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

No liela attāluma var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo āpsi *Meles meles* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Bet āpsim ir masīvāks, gaišāks ķermenis un pagarināts purns ar ļoti izteikti garenisku, melnbaltu zīmējumu.

Dzīvotne:

Visbiežāk apdzīvo nelielas lapkoku un jaukta tipa mežaudzes ūdens tuvumā, zāļu purvus un upju palienes (3. attēls). Izvairās no lieliem vienlaidus meža masīviem. Mātīte un tēviņš var apdzīvot vienu individuālo iecirkni, kura platība svārstās diapazonā no 3 līdz 200 ha.

Izplatība:

Dabiskais areāls – Ķīna, Ziemeļvjetnama, Koreja, Japānas salas, Mongolija, Indokīnas pussalas ziemeļaustrumi un Austrumsibīrija. Invāziju areālā pašreiz ietilpst lielākā daļa no Āzijas un Eiropas valstīm (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Jenotsuns tika mērķtiecīgi

4. attēls.
Jenotsuņa
(*Nyctereutes
procyonoides*)
izplatība.

introducēts vairākās valstīs Eiropā, tai skaitā Latvijā, no kurienes notika sugas tālāka izplatība. Daļa no dzīvniekiem nokļuva dabā no zvēraudzētavām. Pašreiz suga apdzīvo gandrīz visu Eiropas teritoriju.

Izplatība Latvijā:

Latvijā jenotsuņa introdukcija sākās 1948. gadā, kad valstī bija ievesti aptuveni 100 dzīvnieki. Taču līdz tam brīdim atsevišķi īpatņi jau bija ienākuši no Baltkrievijas un Krievijas. Pēc Valsts meža dienesta informācijas uz 2022. gada 1. aprīli Latvijā uzskaitīti ap 29 tūkstošiem jenotsuņu, un to skaits ir vairāk vai mazāk stabils (5. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Jenotsuns ir ekoloģiski plastiskā suga ar augstu pielāgošanās spēju. Riets notiek februāra beigās – aprīļa sākumā. Grūtniecība ilgst 60–70 dienas, un mazuļi piedzimst aprīļa beigās – jūnija sākumā. Metienā visbiežāk 7–9 mazuļi, kuri turas kopā ar māti līdz oktobrim. Jaunie dzīvnieki sasniedz dzimumgatavību 9–11 mēnešos, turklāt tiem ir tendence klejot lielos attālos. Reprodukcijas sekmes ietekmē gan siltās sezonas garums, gan barības pieejamība. Jenotsuns ziemas periodu (Latvijā no novembra līdz martam) pavada neaktīvā stāvoklī un pārtiek no uzkrātajām tauku rezervēm. Suga spēj izplatīties ar ātrumu 40–120 km gadā.

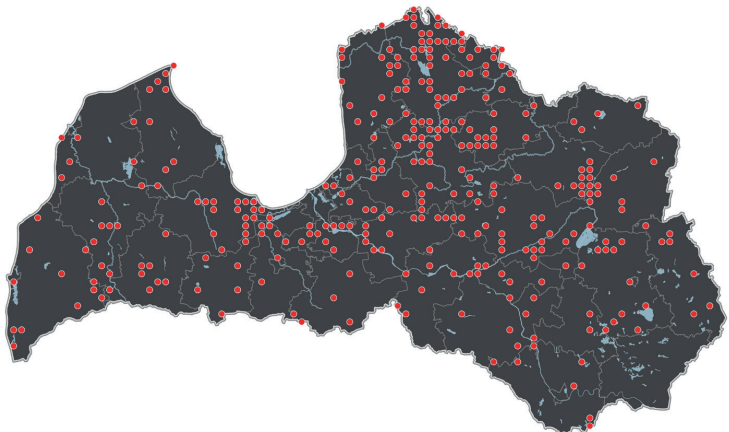
3. attēls. *Nyctereutes procyonoides* dzīvotne.
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/154945170](https://www.inaturalist.org/photos/154945170)

1. attēls.
Nyctereutes procyonoides.
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/242022629](https://www.inaturalist.org/photos/242022629)

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Nyctereutes procyonoides*, b. *Meles meles*.
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/100091152](https://www.inaturalist.org/photos/100091152), [HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/156485968](https://www.inaturalist.org/photos/156485968)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

5. attēls.
Jenotsuņa
(*Nyctereutes procyonoides*)
izplatība Latvijā.

Kanādas bebrs

Castor canadensis (Kuhl 1820)

Bebu dzimta Castoridae

Sugas apraksts:

Liela izmēra graužējs ar platu dorsoventrāli saplacinātu asti. Kažoka krāsa variē no dzeltenīgi brūnas līdz melnai (visbiežāk sarkanbrūna). Aste ir zvīņaina, jauniem īpatņiem melna, savukārt pieaugušiem kļūst nedaudz gaišāka. Ķermeņa garums sasniedz 120 cm, astes garums 20–35 cm, svars līdz 47 kg. Dzīvnieks pielāgots ūdens videi – nirstot acis nosedz caurspīdīga membrāna, bet ausis un nāsis ādas vārstuli. Pirksti ir saistīti ar peldplēvēm (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Diezgan grūti atšķirams no Latvijā dzīvojošā Eirāzijas bebra *Castor fiber* (Linnaeus 1758)

(2b. attēls). Eirāzijas bebrs ir nedaudz mazāks par Kanādas bebru, tā kažoka krāsa variē no brūnas līdz dzeltenīgai. Savukārt Kanādas bebram visbiežāk var sastapt sarkanīgi brūnas un melnas variācijas. Sugas var atšķirt arī pēc specifiskām pazīmēm, piemēram, pēc anālo dziedzeru izdalījumiem.

Dzīvotne:

Kanādas bebrs apdzīvo dažāda tipa ūdenstilpes un ūdensteces meža tuvumā. Beбри izmanto koksni dambju un mājiņu būvēšanai (3. attēls). Koku stumbrus un zarus bebrs savieno ar dubļiem un akmeņiem. Nelielās upēs beбри paceļ ūdens līmeni ar aizsprostiem, veidojot piemērotu dzīves vidi. Savā dzīves vietā bebrs rok kanālus, pa kuriem notiek barības pārvietošana. Mazuļu audzēšanai un barības krājumu glabāšanai dzīvnieki vai nu ierīko mājiņas, vai rok alas ūdenstilpes krastā. Ieeja tādās būvēs

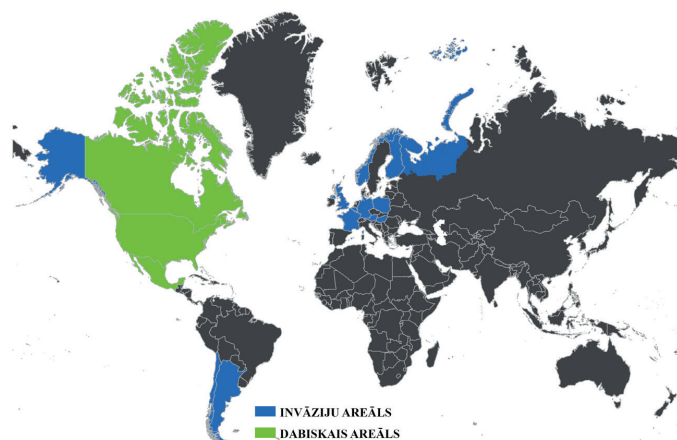
1. attēls. *Castor canadensis*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/19768481](https://www.inaturalist.org/photos/19768481)

3. attēls. *Castor canadensis* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/59848848](https://www.inaturalist.org/photos/59848848)

4. attēls.
Kanādas
bebra (*Castor
canadensis*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a. *Castor canadensis*, b. *Castor fiber*.

<https://www.inaturalist.org/photos/80589335> .
<https://www.inaturalist.org/photos/262837383>
LICENSIG: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

visbiežāk atrodama zem ūdens. Bebrus sauc par “ekosistēmas inženieriem”, jo tie var izmainīt biotopus lielā apgabalā, ietekmējot plašu sugu klāstu.

Izplatība:

Dabiskais areāls – gandrīz visa Ziemeļamerika no Kanādas līdz Meksikas ziemeļiem. Nav sastopams tikai ekstremālajos klimatiskajos apstākļos – arktiskajā tundrā un tuksnešos. Invāziju areālā pašreiz ietilpst daļa no Eiropas valstīm, Aļaska, Argentīna un Čīle (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Kanādas bebris tika introducēts Dienvidamerikas dienvidos, Somijā, Polijā un Krievijas Tālajos Austrumos, no kurienes izplatījās Austrijā, Francijā, Vācijā, Krievijas Karēlijas daļā un citās Eiropas valstīs. Visbiežāk sugas introdukcijas mērķis bija medījamo dzīvnieku populācijas izveidošana. Somijā Kanādas bebris tika ievests Eiropas bebra reintrodukcijas programmas ietvaros. Austrijā 1980. gados neliela populācija izveidojās, kad dzīvnieki izbēga no zooloģiskā dārza.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēts.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Bebru vairošanās notiek ziemā un pavasarī, kad piedzimst 1–9 (visbiežāk 3–4) mazuļi. Mazuļi pēc 24 stundām jau prot peldēt, bet uzturas ar vecākiem aptuveni 2 gadus, kad arī tiek padzīti no ģimenes. Jaunie bebris sāk meklēt partneri un izveido jaunu ģimeni dažu kilometru attālumā no vecāku ģimenes. Kanādas bebris sasniedz dzimumgatavību 3 gadu vecumā, kad tiem arī parādās pirmie pēcnācēji. Dzīves ilgums bebrim ir aptuveni 10–20 gadi.

Kīnas mundžaks

Muntiacus reevesi (Ogilby 1839)

Briežu dzimta Cervidae

Sugas apraksts:

Neliela izmēra briedis ar sarkanbrūnu kažoka krāsu. Astes apakšpuse balta, labi pamanāma izbiedējot dzīvnieku. Uz purna ir labi redzamas tumšas V burtam līdzīgas svītras tēviņiem un rombveida mātītēm. Dzīvnieka augstums skaustā ir aptuveni 50 cm, ķermeņa garums līdz 100 cm. Aste ir salīdzinoši resna, aptuveni 10 cm gara. Svars 12–16 kg. Tēviņiem ir īsi vienkārši ragi ar vai bez maziem uzacu žuburiem, to garums sasniedz 10 cm, un gari augšējie ilkņi (1a., b. attēls).

Līdzīgas sugas:

Visas sugas mundžaku ģintī ir salīdzinoši līdzīgas. Latvijā to var sajaukt ar vietējo sugu – stirnu *Capreolus capreolus* (Linnaeus 1758) (2b., d. attēls). Stirnai atšķirībā no mundžaka ir izteikts balts astes plankums, savukārt pati aste nav redzama, atšķirīga ir arī ragu forma. Stirnai ragi veidojas no aptuveni trim žuburiem, savukārt mundžakam ir tikai viens uz aizmuguri vērsts žuburs. Mundžaku var atšķirt arī pēc gariem augšējiem ilkņiem un divām vertikālām svītrām starp acīm (2a., c. attēls).

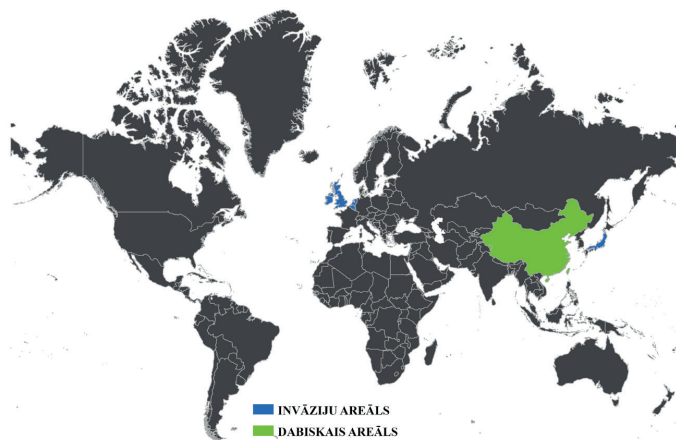
Dzīvotne:

Pamatareālā mundžaks apdzīvo krūmājus un mežus ar biezu pamežu (3. attēls). Vietās, kur suga tika introducēta, dzīvnieki labprāt izmanto neretinātus stādījumus, aizaugušus dārzus, parkus un pat kapsētas. Individuālo iecirkņu platība Lielbritānijā tēviņiem ir aptuveni 20–28 ha, informācija par iecirkņa platību pamatareālā Ķīnā pašreiz nav pieejama.

1. attēls. *Muntiacus reevesi*: a. tēviņš, b. mātīte.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/267590638](https://www.inaturalist.org/photos/267590638),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/270720387](https://www.inaturalist.org/photos/270720387)

4. attēls.
Ķīnas
mundžaka
(*Muntiacus
reevesi*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a., c. *Muntiacus reevesi*,
b., d. *Capreolus capreolus*.

<https://www.inaturalist.org/photos/266967750>,
<https://www.inaturalist.org/photos/24697327>

Izplatība:

Dabiskais areāls – Ķīnas dienvidaustrumi un Taivānas sala. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Japāna un daļa no Eiropas valstīm (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Ķīnas mundžaks tika introducēts Apvienotajā Karalistē. Dabā suga tika fiksēta arī Beļģijā, Īrijā un Nīderlandē. Kaut gan lielākā daļa no valstīm pašreiz aizliedz mērķtiecīgu sugas introdukciju, pastāv risks, ka notiks nejauša dzīvnieku izklūšana no nebrīves, jo mundžaki tiek turēti vairākās privātās kolekcijās. Nevar izslēgt, ka var notikt dzīvnieku nelegāla vai mērķtiecīga izlaišana dabā.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim brīdim nebija konstatēts dabā, bet dzīvnieki tiek audzēti Rīgas zooloģiskajā dārzā un privātkolekcijās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Dzīvniekam ir samērā slēpts dzīvesveids, un tā klātbūtni noteiktā apgabalā grūti pamanīt līdz tam brīdim, kad populācijas blīvums kļūst salīdzinoši liels. Mundžaka dabiskā izplatīšanās var notikt ar aptuveno ātrumu 1 km gadā. To lielā mērā veicina vairošanās īpatnības. Dzīvnieki vairojas visa gada garumā. Mātītes daudzus gadus pēc kārtas nepārtraukti var būt grūtniecības stāvoklī. Jaunie īpatņi diezgan ātri kļūst neatkarīgi no mātes un pusgada laikā jau var sākt vairoties. Populāciju izveide Nīderlandē un Beļģijā rada nopietnas bažas par to, ka sugai ir iespējas izplatīties visā Eiropā.

3. attēls. *Muntiacus reevesi* dzīvotne dabiskajā areālā.

<https://www.inaturalist.org/observations/61581672>

Melnā vāvere *Sciurus niger* (Linnaeus 1758)

Vāveru dzimta Sciuridae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra vāvere. Mātītēm un tēviņiem ķermeņa garums ir vienāds un ir aptuveni 45–70 cm, astes garums 20–33 cm. Svars 500–1300 g. Kažoka krāsa stipri variē. Areāla rietumu un ziemeļu daļā dominē pelēcīgi dzeltena nokrāsa ar gaišu vai kanēļa krāsas vēdera daļu. Savukārt areāla dienvidaustrumos pārsvarā ir sastopami tumši pelēki līdz “agouti” krāsas (katrai spalvai ir divas vai vairākas pigmentācijas joslas) dzīvnieki vai pat pilnīgi melnas ar krēmkrāsas degunu, ausīm un pēdām (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo parasto vāveri *Sciurus vulgaris* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Pastāv dažas atšķirības. Melnā vāvere ir ievērojami lielāka un masīvāka, un tai atšķirībā no parastās vāveres nav matu pušķu ausu galos (2a. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo dažādus atklātos platlapju un jaukta tipa mežus ar nelielu pamežu, kuru platība nepārsniedz 40 ha (3. attēls). Vislielākais populācijas blīvums novērojams mežos ar ozoliem, hikorijām, valriekstiem un priedēm. Vāveres labprāt apdzīvo parkus un dārzus, kā arī izmanto cilvēku dzīvesvietas mīgas ierīkošanai.

Izplatība:

Dabiskais areāls – visa ASV austrumu un centrālā daļa, un dienvidu daļa līdz Meksikai, ir sastopama arī Kanādas ziemeļos. Invāziju areālā pašreiz ietilpst daļa no Kanādas un ASV teritorijām (4. attēls).

© COMRPG, CC BY-NC 4.0

© SEVERINUS, CC BY-NC 4.0

© MICAH HALE, CC BY-NC 4.0

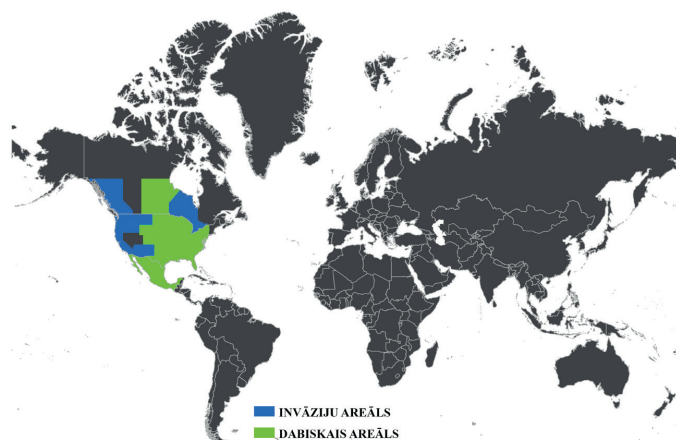

© RANGEL DIAZ, CC BY-NC 4.0

1. attēls. *Sciurus niger* krāsu variācijas.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/161775944](https://www.inaturalist.org/photos/161775944).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/108557468](https://www.inaturalist.org/photos/108557468).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/OBSERVATIONS/104435897](https://www.inaturalist.org/observations/104435897).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/274378710](https://www.inaturalist.org/photos/274378710)

4. attēls.
Melnās
vāveres
(*Sciurus
niger*)
izplatība.

■ INVĀZIJU AREĀLS
■ DABISKAIS AREĀLS

2. attēls. Dažādu sugu salīdzinājums:
a. *Sciurus niger*, b. *Sciurus vulgaris*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/41682603](https://www.inaturalist.org/photos/41682603),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/248252864](https://www.inaturalist.org/photos/248252864)

Sugas izplatīšanās veidi:

Tā izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Melnā vāvere tika introducēta ASV un Kanādas rietumu apgabalos. Pašreiz suga aktīvi paplašina savu areālu, izmantojot piekrastes koridorus un urbanizētas vietas. Sugas invāziju paātrina mednieki un vietējie iedzīvotāji, kuri pārvieto vāveres jaunās teritorijās. Novērojumi liecina, ka melnās vāveres spēj veidot dzīvotspējīgas populācijas no neliela introdūcēto īpatņu skaita (mazāk par 20).

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēta dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek turēti privātkolekcijās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Lielāka un spēcīgāka melnā vāvere var izplatīties teritorijā, izspiežot vietējo parasto vāveri. Sugas vairošanās notiek visu gadu, bet aktīvāka ir ziemā un vasaras sākumā. Mātītei gadā var būt 2 metieni, katrā vidēji 2–3 mazuļi. Grūtniecība ilgst 44–45 dienas, pēcnācēji sāk patstāvīgu dzīvi 6 nedēļu vecumā. Dzimungatavību dzīvnieki sasniedz 1 gada vecumā. Dzīves ilgums dabā 8–18 gadi. Jauno dzīvnieku izplatīšanās notiek pirmā gada rudenī. Melnā vāvere ir spējīga pārvietoties lielos attālos (lielākais zināmais attālums 64,4 km) un pārvarēt ūdens šķēršļus.

3. attēls. *Sciurus niger* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/23706897](https://www.inaturalist.org/photos/23706897)

Nūtrija *Myocastor coypus* (Molina 1782)

Nūtriju dzimta Myocastoridae

Sugas apraksts:

Liela izmēra graužējs ar brūnu vai dzeltenbrūnu kažoka krāsu, līdzīgs žurkai. Aste ir gandrīz kaila, cilindriska. Ķermeņa garums sasniedz 40–60 cm, astes garums 30–45 cm, svars 5–9 kg. Pakājāju pirksti ir saistīti ar peldplēvēm. Galva ir liela, priekšzobi labi pamanāmi – spilgti oranždzeltenī. Uz zoda balts apmatojums (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar citu svešzemju sugu – ondatru *Ondatra zibethicus* (Linnaeus 1766) (2b. attēls). Ondatra apdzīvo tādas pašas ūdenstilpes kā nūtrija. Atšķirt šīs sugas var pēc izmēra – nūtrija ir lielāka par ondatru. Nūtriju var atšķirt arī pēc spilgti oranžiem zobiem, kuri nav paslēpti aiz lūpām. Ondatrai ir sāniski saplacināta aste, kura peldēšanas laikā lokās, palīdzot dzīvniekam kustēties. Nūtrijai aste nav kustīga. Nūtriju var sajaukt arī ar Eirāzijas bebru *Castor fiber* (Linnaeus 1758) (2d. attēls). Šīs sugas var atšķirt pēc astes formas – bebram tā ir dorsoventrāli saplacināta. Nūtriju no bebra un ondatras var atšķirt pēc balta plankuma uz purna (2a., c. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo upju un ezeru krasta biotopus, kā arī pārpurvotas vietas ūdens tuvumā. Dod priekšroku stāvošu ūdenstilpju krastiem, kuri ir aizauguši ar niedrēm (3. attēls). Dzīvnieki reti tiek novēroti tālāk par 100 m no ūdenstilpes. Individuālo iecirkņu platība mātītēm ir aptuveni 2,5 ha, tēviņiem – 5,5 ha.

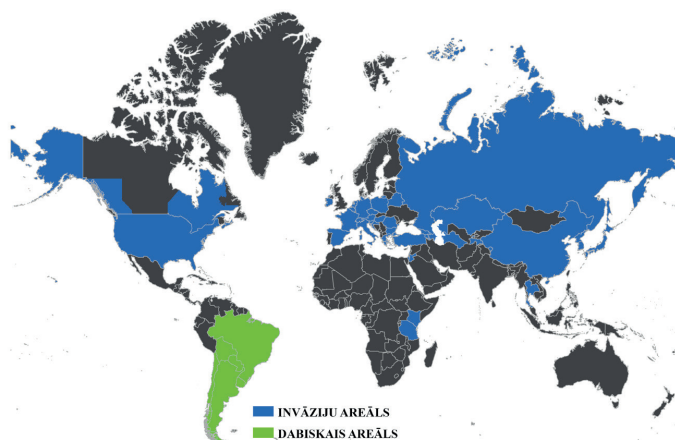
1. attēls. *Myocastor coypus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/191036440](https://www.inaturalist.org/photos/191036440)

3. attēls. *Myocastor coypus* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/248758889](https://www.inaturalist.org/photos/248758889)

4. attēls.
Nūtrijas
(*Myocastor
coypus*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a, c. *Myocastor coypus*, b. *Ondatra zibethicus*, d. *Castor fiber*.

<https://www.inaturalist.org/photos/77769767>,
<https://www.inaturalist.org/photos/244433343>,
<https://www.inaturalist.org/photos/144018661>
 LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0); <https://www.inaturalist.org/photos/249990599>

Izplatība:

Dabiskais areāls – Rietumu puslodē, Dienvidamerikā, uz dienvidiem no 23. platuma grāda. Areālā ietilpst Argentīna, Bolīvija, Brazīlijas dienvidi, Čīle, Paragvaja un Urugvaja. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Kenija, Tanzānija, lielākā daļa no Āzijas un Eiropas valstīm, Kanāda un ASV (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēka apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Nūtrija tika introducēta vairākās valstīs Ziemeļamerikā, Eiropā, Āfrikā un Āzijā. Nūtrijas audzēja zvēraudzētavās kā vērtīgu kažokādas dzīvnieku un gaļas avotu. Attiecīgi daļa no populācijām veidojās, kad dzīvnieki nejauši vai mērķtiecīgi tika palaisti no audzētavām dabā. Vairākās valstīs tika veikta mērķtiecīga sugas introdukcija.

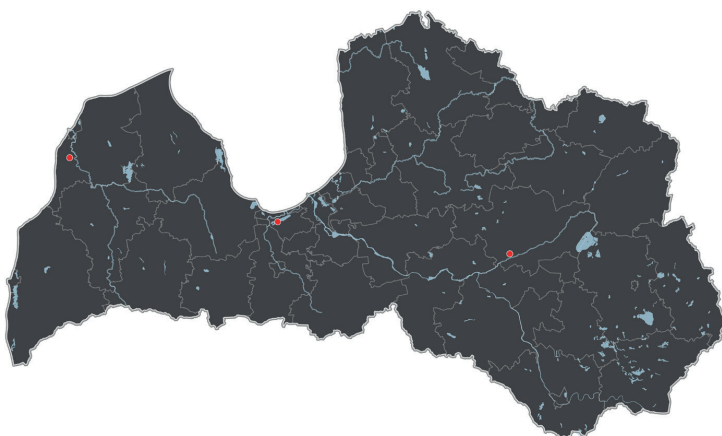
Izplatība Latvijā:

Latvijā no nebrīves izbēgušie dzīvnieki dažreiz tiek novēroti dabā, bet ziemas laikā tie visdrīzāk aiziet bojā (5. attēls). Pierādījumu par veiksmīgiem ziemošanas gadījumiem nav. Pašreiz Latvijā dzīvnieki tiek audzēti privātkolekcijās un zvēraudzētavās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Bargas ziemas laikā nūtrijas lielākoties iet bojā, aukstums arī ietekmē mātīšu reproduktīvās spējas pavasarī. Tāpēc dzīvnieku areāla paplašināšanu ietekmē klimatiskie apstākļi, kā arī to izmaiņas. Nūtrijas vairojas visu gadu. Grūtniecība ilgst 127–138 dienas, metienā visbiežāk ir 5–6 mazuļi. Dzimumgatavību sasniedz 3–10 mēnešos. Dzīves ilgums aptuveni 6 gadi. Nūtrijas dzīvo ģimeņu grupās, kurās ietilpst 2–13 dzīvnieki (vairākas pieaugušas mātītes, viens pieaudzis tēviņš un to pēcnācēji). Jaunie tēviņi dzīvo atsevišķi.

5. attēls.
Nūtrijas
(*Myocastor coypus*)
izplatība
Latvijā.

Ondatra *Ondatra zibethicus* (Linnaeus 1766)

Kāmju dzimta Cricetidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra graužējs ar brūnu vai pelēcīgu kažoka krāsu, vēderpuse ir gaišāka, līdzīgs žurkai. Aste sāniski saplacināta, klāta ar nelielām zvīņveidīgām plāksnītēm. Ķermeņa garums sasniedz 40 cm, astes garums 25 cm, svars līdz 2 kg. Dzīvnieks pielāgots ūdens videi – nirstot acis nosedz caurspīdīga membrāna, bet ausis un nāsis ādas vārstuļi. Pakāļkāju pirksti ir saistīti ar nepilnām peldplēvēm (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo pelēko žurku *Rattus norvegicus* (Berkenhout, 1769) (2b. attēls). Pirmām kārtām dzīvniekus var atšķirt pēc izmēra. Ondatra ir ievērojami lielāka, tās ķermenis ir apaļāks un masīvāks. Žurkas ķermenis ir slaidāks, purns asāks, ausu gliemežņīcas lielākas. Ondatras aste ir sāniski saplacināta, savukārt žurkai – cilindriska.

Dzīvotne:

Apdzīvo upju un ezeru krasta biotopus, kā arī pārpurvošanas vietas ūdens tuvumā. Sugai ir nepieciešams, lai ziemas laikā tuvumā būtu neaizsalušas 1–2 m dziļas ūdens platības ar viegli pieejamu veģetāciju (3. attēls). Individuālo iecirkņu platība variē rādiusā no 7 līdz 70 m, dzīvnieks reti aiziet no alas tālāk par 150 m.

Izplatība:

Dabiskais areāls – Ziemeļamerika, kas ietver ASV, Kanādu un Meksikas ziemeļus. Invāziju areālā pašreiz ietilpst lielākā daļa no Āzijas un Eiropas valstīm, Aļaska, Argentīna un Čīle (4. attēls).

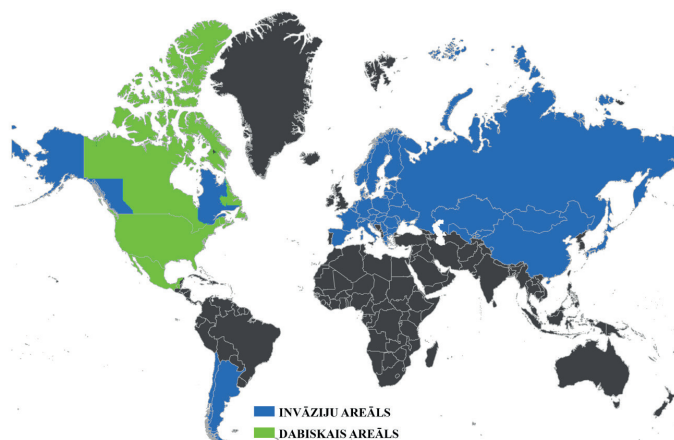
1. attēls. *Ondatra zibethicus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/111574378](https://www.inaturalist.org/photos/111574378)

3. attēls. *Ondatra zibethicus* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/33157428](https://www.inaturalist.org/photos/33157428)

4. attēls.
Ondatras
(*Ondatra zibethicus*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Ondatra zibethicus*, b. *Rattus norvegicus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/24443343](https://www.inaturalist.org/photos/24443343)
[, HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/2281422](https://www.inaturalist.org/photos/2281422)
 LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Ondatra tika introducēta vairākās valstīs Dienvidamerikā, Āzijā un Eiropā, tai skaitā Latvijā. Ondatras audzēja zvēraudzētavās kā vērtīgu kažokādas dzīvnieku. Attiecīgi daļa no populācijām izveidojās, kad dzīvnieki no audzētavām nejauši vai mērķtiecīgi tika izlaisti dabā.

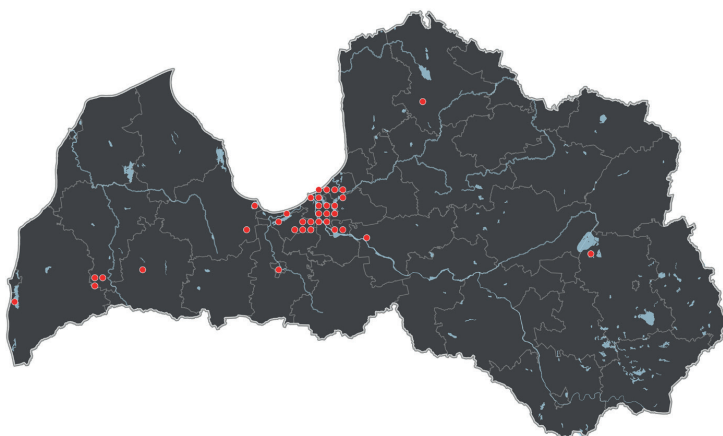
Izplatība Latvijā:

Latvijā pirmās ondatras parādījās 1961. gadā, ienākot no Baltkrievijas, vēlāk invāzija notika no Igaunijas un Lietuvas, kur suga tika speciāli ieviesta. Pēc Valsts meža dienesta informācijas uz 2022. gada 1. aprīli Latvijā uzskaitīti ap 6 tūkstošiem ondatru, un to skaits pakāpeniski palielinās (5. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Vairošanās ondatrām notiek siltajā gada laikā no februāra līdz septembrim. Grūtniecība ilgst 28–30 dienas, mātītēm gada laikā var būt 3–4 metieni. Metienā visbiežāk 2–12 mazuļi. Jaunie dzīvnieki sasniedz dzimumgatavību 5–7 mēnešos. Reprodukcijas sekmes ietekmē barības daudzums, populācijas blīvums un ūdens temperatūra. Jauniem īpatņiem ir tendence klejot lielos attālumos (līdz 160 km dienā pa upes strauti). Migrācija notiek pavasarī un rudenī, siltās ziemās arī ziemas laikā. Sugas izplatības ātrums ir atkarīgs no mazuļu izdzīvošanas un no nokrišņu daudzuma vasarā (zems ūdens līmenis samazina izplatīšanās iespējas).

5. attēls.
 Ondatras
 (*Ondatra
 zibethicus*)
 izplatība
 Latvijā.

Parastais kuplastes posums

Trichosurus vulpecula (Kerr 1792)

Kuskusu dzimta Phalangeridae

Sugas apraksts:

Kaķa izmēra posums ar kuplu asti, lielām ausīm, smailu purnu un spēcīgiem nagiem. Kažoka krāsa atšķiras dažādām pasugām, tā var būt sudrabaini pelēka, brūna, melna, sarkana vai krēmkrāsas. Vēdera apakšpuse ir gaišāka, savukārt aste tumšāka. Uz purna ir tumši plankumi. Tēviņi ir ievērojami lielāki nekā mātītes. Vidējais dzīvnieka ķermeņa garums ir 32–58 cm, astes garums 24–40 cm. Svars 1,2–4,5 kg (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Latvijā nav sugu, ar kurām iespējams sajaukt parasto kuplastes posumu. Dažreiz no liela attāluma to var sajaukt ar mājas kaķi.

Dzīvotne:

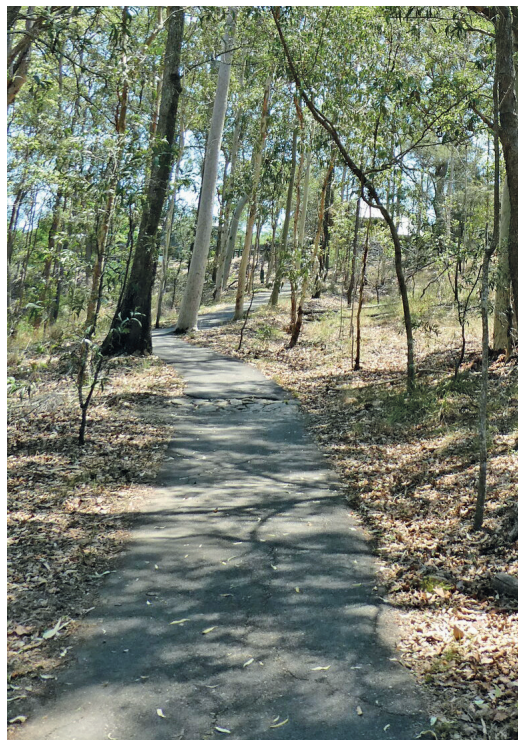
Posums apdzīvo dažādus meža biotopus, bet to var sastapt arī pustuksnešos, lauksaimniecības zemēs un pat apdzīvotās vietās. Austrālijas ziemeļrietumos dod priekšroku eikaliptu mežiem un mangrovēm (2. attēls).

Izplatība:

Dabiskais areāls – apdzīvo lielāko Austrālijas daļu. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Tasmanija un Jaunzēlande (3. attēls).

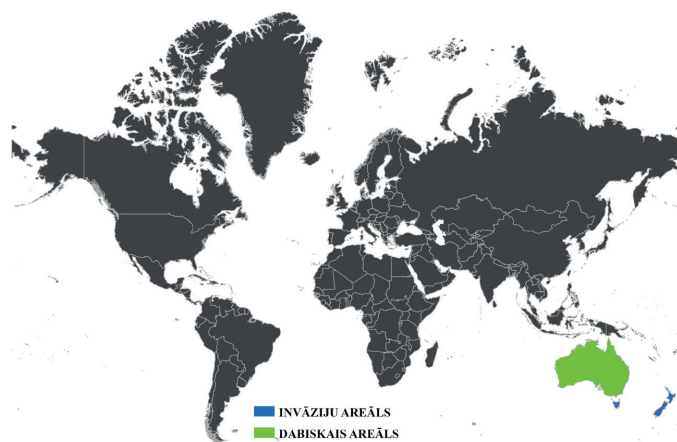
Sugas izplatīšanās veidi:

Parastais kuplastes posums izplatījās Jaunzēlandes teritorijā cilvēku apzinātas darbības dēļ. To introducēja Eiropas kolonisti 1850. gadā kā vērtīgu kažokādas dzīvnieku

2. attēls. *Trichosurus vulpecula* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/255747948](https://www.inaturalist.org/photos/255747948)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

3. attēls.
Parastā
kuplastes
posuma
(*Trichosurus
vulpecula*)
izplatība.

un gaļas avotu. Jau 1980. gadā populācija, kurai gandrīz nebija dabisko ienaidnieku, sasniedza 60–70 miljonu īpatņu skaitu. Kontroles pasākumu dēļ pašreiz skaits samazinājies aptuveni līdz 30 miljoniem īpatņu. Šī suga ir nominēta kā viena no 100 pasaules bīstamākajām invazīvajām sugām.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēta dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek turēti privātkolekcijās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Mātītei gada laikā var būt 2 metieni, katrā tikai 1 mazulis. Grūtniecība ilgst 17–18 dienas, un mazuli pārsvarā piedzimst rudenī. Pēcnācēji sāk patstāvīgo dzīvi 8–18 mēnešu vecumā. Šajā laikā tēviņi sāk meklēt jaunu teritoriju, bet mātītes visbiežāk paliek blakus mātes teritorijai. Dzimumgatavību posums sasniedz 1–2 gada vecumā. Vidējais dzīves ilgums dabā ir aptuveni 7 gadi.

1. attēls. *Trichosurus vulpecula*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/61478164](https://www.inaturalist.org/photos/61478164) LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Pelēkā vāvere *Sciurus carolinensis* (Gmelin 1788)

Vāveru dzimta Sciuridae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra vāvere. Mātītēm un tēviņiem ķermeņa garums ir vienāds un aptuveni ir 23–53 cm, astes garums 15–25 cm. Svars 300–710 g. Kažoka krāsa variē no tumši pelēkas līdz bāli pelēkai. Astes krāsa variē no baltas līdz gaiši pelēkai. Ķermeņa apakšdaļas krāsa variē no pelēcīgi baltas līdz koši sarkanbrūnai. Dažās vietās kažokam varētu būt sarkanbrūna apsarme. Sugas populācijās bieži ir sastopams melnisms, retāk albīnisms (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo parasto vāveri *Sciurus vulgaris* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Pastāv dažas atšķirības – pelēkā vāvere ir ievērojami lielāka, tās apmatojuma krāsā visu gadu dominē pelēcīgie toņi, savukārt parastajai vāverei pelēcīgā krāsa parādās tikai ziemā. Visvieglāk parasto vāveri var atšķirt pēc matu pušķiem ausu galos, pelēkajai vāverei tādu pušķu nav (2a. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo platlapju mežus, kuru sastāvā ir riekstus ražojošas augu sugas (3. attēls). Dzīvniekus var sastapt arī jauktā tipa mežos vai pat skujkoku mežos, ja blakus ir piemēroti platlapju meži. Bieži vien īpatņi apmeklē parkus un dārzus, īpaši ja tajos ir putniem atstātā barība.

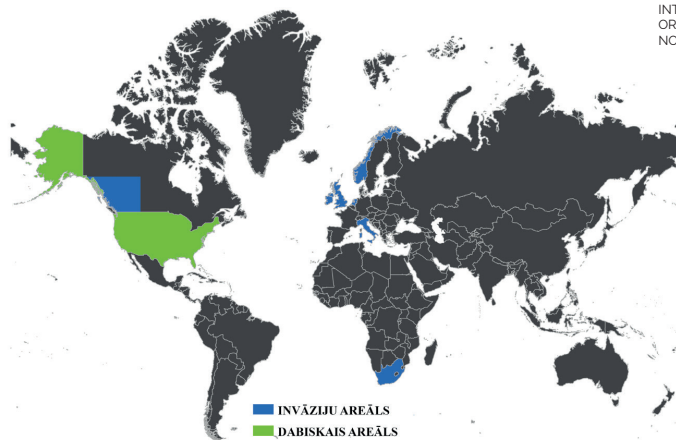
Izplatība:

Dabiskais areāls – apdzīvo ASV austrumu krastu, rietumkrasta vidieni un Kanādas dienvidus. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Dienvidāfrika, Īrija, Itālija, Nīderlande, Norvēģija, Apvienotā Karaliste un Kanāda (4. attēls).

1. attēls. *Sciurus carolinensis* krāsu variācijas.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/67217166](https://www.inaturalist.org/photos/67217166),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/172198793](https://www.inaturalist.org/photos/172198793),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/12250146](https://www.inaturalist.org/photos/12250146)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0), [HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/176240209](https://www.inaturalist.org/photos/176240209) LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

4. attēls. Pelēkā vāvere (*Sciurus carolinensis*) izplatība.

2. attēls. Dažādu sugu salīdzinājums:
a. *Sciurus carolinensis*, b. *Sciurus vulgaris*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/65507426](https://www.inaturalist.org/photos/65507426),
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/252221017](https://www.inaturalist.org/photos/252221017)

Sugas izplatīšanās veidi:

Pelēkā vāvere tika introducēta Eiropā: Lielbritānijā un Īrijā, kā arī Dienvidāfrikā. Pašreizējie novērojumi liecina, ka pelēkās vāveres spēj veidot dzīvotspējīgas populācijas no neliela introducēto īpatņu skaita.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēta dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek turēti privātkolekcijās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Lielāka un spēcīgāka pelēkā vāvere var izplatīties teritorijā, izspiežot vietējo parasto vāveri. Sugas vairošanās notiek decembrī-februārī, kā arī maijā-jūnijā. Mātītei gadā var būt 2 metieni, katrā vidēji 2–4 mazuļi. Grūtniecība ilgst 44 dienas, pēcnācēji sāk patstāvīgu dzīvi aptuveni 2 mēnešu vecumā. Dzimungatavību dzīvnieki sasniedz 1 gada vecumā. Dzīves ilgums dabā ir līdz 12 gadiem.

3. attēls. *Sciurus carolinensis* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/186321015](https://www.inaturalist.org/photos/186321015)

Sarkanvēdera krāšņvāvere *Callosciurus erythraeus* (Pallas 1779)

Vāveru dzimta Sciuridae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra vāvere. Mātītēm un tēviņiem ķermēņa garums ir vienāds un ir aptuveni 20–26 cm. Svars 310–460 g. Astes garums ir nedaudz mazāks par ķermeni. Kažoka krāsa stipri variē dažādām pasugām (1. attēls), spalva ir divkrāsaina ("agouti" krāsa). Mugura visbiežāk ir olīvu brūna, vēders – sarkanīgi brūns, aste ir nedaudz tumšāka.

Līdzīgas sugas:

Grūti atšķiramas no citām šīs ģints sugām (2a., b., c. attēls). Savukārt atšķirt *Callosciurus* ģints sugas no citu ģinšu sugām ir salīdzinoši viegli – tiem nekad nav matu pušķu ausu galos. Pēc šīs pazīmes var atšķirt sarkanvēdera krāšņvāveri no Latvijas parastās vāveres *Sciurus vulgaris* (Linnaeus 1758) (2d. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo dažāda tipa mežus, parkus un dārzus (3. attēls). Individuālo iecirkņu platība ir neliela, aptuveni 0,3–0,5 ha mātītēm un 1,4–2,2 ha tēviņiem. Blakus dzīvojošo īpatņu iecirkņi var pārklāties.

Izplatība:

Dabiskais areāls – lielākā daļa dienvidaustrumu Āzijas: Indijas ziemeļaustrumi, Mjanma, Taizeme, Malaizijas pussala, Indokīnas pussala, Ķīnas dienvidi un Taivāna. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Japāna, daļa no Eiropas valstīm un Argentīna (4. attēls).

© BLOODLESSHUNTING, CC BY 4.0

© MARTIN WALSH, CC BY-NC-ND 4.0

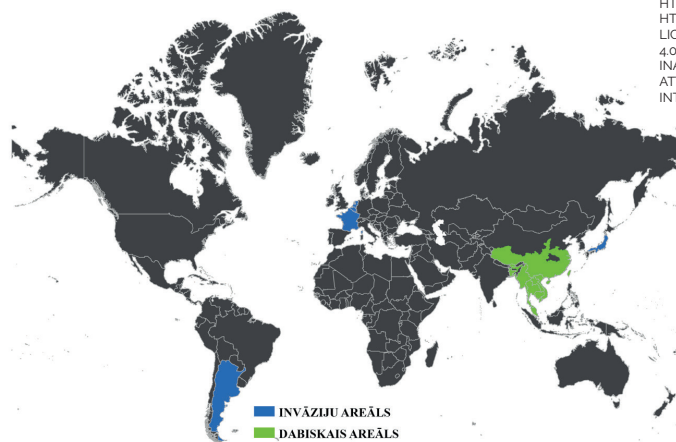
© GUYNO VERISSIMO P., CC BY-NC-SA 4.0

© AUSTIN XU, CC BY-NC 4.0

1. attēls. *Callosciurus erythraeus* krāsu variācijas.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/203442783](https://www.inaturalist.org/photos/203442783).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/47213517](https://www.inaturalist.org/photos/47213517).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/103698006](https://www.inaturalist.org/photos/103698006)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL-NODERIVATIVES
4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC-ND 4.0) [HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/148114919](https://www.inaturalist.org/photos/148114919)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL-SHAREALIKE 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC-SA 4.0)

4. attēls.
Sarkanvēdera
krāšņvāveres
(*Callosciurus
erythraeus*)
izplatība.

2. attēls. Dažādu sugu salīdzinājums:

a., c. *Callosciurus erythraeus*,

b. *Callosciurus caniceps*,

d. *Sciurus vulgaris*.

<https://www.inaturalist.org/photos/148115017>,
<https://www.inaturalist.org/photos/38439551>,
<https://www.inaturalist.org/photos/19799490>
 LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0), <https://www.inaturalist.org/photos/252220921> LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Sugas izplatīšanās veidi:

Tā izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Sarkanvāvere tika introducēta kā dekoratīvs dzīvnieks parkos, botāniskajos un zooloģiskajos dārzos Argentīnā, Beļģijā, Francijā un Japānā. Nīderlandē dzīvnieku izplatība sākās 1998. gadā, kad vairāki īpatņi izbēga no mājdzīvnieku tirgotāja.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēta dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek turēti privātkolekcijās.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Introducētas populācijas pieaugums un dabiskā izplatība notiek salīdzinoši strauji, īpaši vietās, kur nav pietiekami daudz plēsēju. Sugas vairošanās iespējama visu gadu. Mātītei gada laikā var būt līdz 3 metieniem – katrā metienā 1–4 mazuļi. Krāšņvāveres sasniedz dzimumgatavību gada vecumā, kad arī izvēlas sev jaunu individuālo iecirkni. Dzīves ilgums dabā nav lielāks par 5 gadiem. Tāpēc pāris gadu laikā no dažiem īpatņiem var izveidoties dzīvotspējīga populācija.

3. attēls. *Callosciurus erythraeus* dzīvotne dabiskajā areālā.

<https://www.inaturalist.org/photos/127127453>

Sibīrijas burunduks *Tamias sibiricus* (Laxmann 1769)

Vāveru dzimta Sciuridae

Sugas apraksts:

Neliela izmēra dzīvnieks. Mātītēm un tēviņiem ķermeņa garums ir vienāds un ir aptuveni 12–17 cm, astes garums 8–13 cm. Svars 70–130 g. Kažoka krāsa atkarībā no ģeogrāfiskā reģiona variē no gaiši brūnas līdz sarkanbrūnai. Aste pelēkbrūna ar centrālu melnu svītru un divām sānu svītrām. Vēderpuse ir gaišāka. Uz muguras un purna ir piecas tumšas svītras, kuras ir atdalītas ar gaiši brūnu spalvu (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Eiropā nav sugu, ar kurām iespējams sajaukt Sibīrijas burunduku, bet tas ir ļoti līdzīgs austrumu burundukam *Tamias striatus* (Linnaeus 1758), kurš apdzīvo Ziemeļameriku (2b. attēls). Zooveikalos šīs divas sugas bieži vien tiek sajauktas. Visvieglāk tās var atšķirt pēc muguras svītrām – Sibīrijas burundukam svītras ir aptuveni vienādas (2a. attēls), savukārt austrumu burundukam tuvāk sāniem ir divas izteiktas gaišas svītras (2b. attēls).

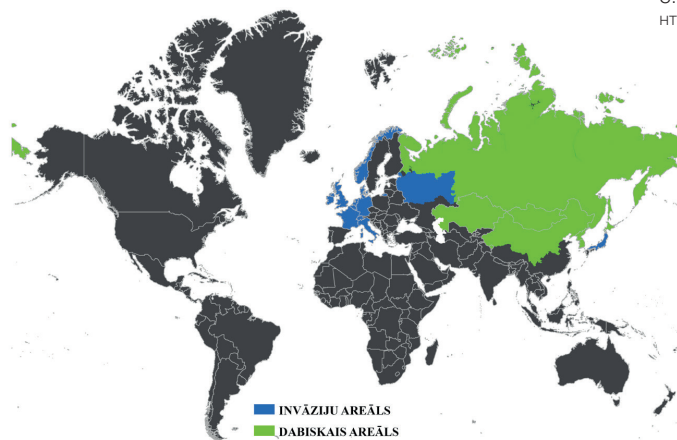
Dzīvotne:

Apdzīvo akmeņainas vietas un kalnu rajonus ar skujkoku vai jaukta tipa mežiem, kur ir bagātīgs pamežs ar dažādām ogas producējošām augu sugām. Apmetas arī pie nelielām upītēm un blakus atklātām vietām, tai skaitā lauksaimniecības zemēm (3. attēls). Individuālo iecirkņu platība ir mazāka par 1 ha, teritorijas dažādiem īpatņiem stipri pārklājas.

3. attēls. *Tamias sibiricus* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/193415761](https://www.inaturalist.org/photos/193415761)

4. attēls.
Sibīrijas
burunduka
(*Tamias
sibiricus*)
izplatība.

1. attēls.
*Tamias
sibiricus*.

[HTTPS://WWW.
INATURALIST.ORG/
PHOTOS/150028341](https://www.inaturalist.org/photos/150028341)

© VALENTIN KOSTERIN, CC BY 4.0

© СТАНИСЛАВ, CC BY-NC-ND 4.0

Izplatība:

Dabiskais areāls – Āzijas kontinenta lielākā daļa no Krievijas ziemeļiem līdz Ohotskas jūrai un no Jakutijas ziemeļiem līdz Ķīnas centrālajai daļai. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Japāna, daļa no Eiropas valstīm un atsevišķi Krievijas apgabali (4. attēls).

Sugas izplatšanās veidi:

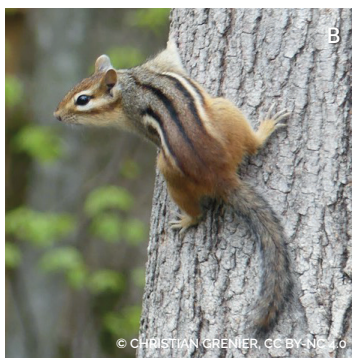
Suga pārsvarā izplatās cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Eiropā Sibīrijas burunduks tika introducēts 1960. gados. Pašreiz atsevišķas savvaļas populācijas atrastas Francijā, Itālijā, Beļģijā, Vācijā, Nīderlandē un Šveicē, galvenokārt piepilsētas mežos un parkos. Suga tika reģistrēta arī Japānā un Maskavas apgabalā Krievijā. Dzīvnieki bija vai nu apzināti ievesti dekoratīviem nolūkiem, vai izbēga no nebrīves.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēta dabā. Iespējams, ka dzīvnieki tiek turēti privātkolekcijās.

Sugas izplatšanās veidi iekšzemē:

Sugai ir diezgan vājas izplatšanās spējas. Dabiskie vai mākslīgie šķēršļi, piemēram, pļavas, ceļi, ūdensobjekti rada gandrīz nepārvaramus šķēršļus. Lielākā daļa introcēto populāciju atrodas izolētās mežainās teritorijās vai pilsētu parkos, un tām nav izplatšanās potenciāla. Izplatšanās ātrums, kas tika novērtēts Francijas mežos, nebija lielāks par 250 m gadā.

© CHRISTIAN GRENIER, CC BY-NC-ND 4.0

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a. *Tamias sibiricus*,
b. *Tamias striatus*.

[HTTPS://WWW.
INATURALIST.ORG/
PHOTOS/68711476](https://www.inaturalist.org/photos/68711476), [HTTPS://WWW.
INATURALIST.ORG/
PHOTOS/39784525](https://www.inaturalist.org/photos/39784525)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL
4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Sika briedis *Cervus nippon* (Temminck 1838)

Briežu dzimta Cervidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra briedis ar kastaņbrūnu vai dzeltenbrūnu kažoka krāsu. Mugura un sāni klāti ar baltiem plankumiem. Ziemas periodā plankumi kļūst mazāk izteikti. Sugai ir raksturīgs astes plankums – balts ar melnu kontūru. Aste ir balta ar melnu svītru (1b. attēls). Virs acīm briedim ir tumšas svītras, starp kurām stiepjas gaišāks plankums. Ap asti arī ir skaidri redzams balts plankums. Dzīvnieka izmēri stipri variē, bet tēviņi ir krietni lielāki nekā mātītes. Tēviņu augstums skaustā ir 70–120 cm. Ragi ir tikai tēviņiem, un tie sastāv no četriem zariem (1a. attēls).

Līdzīgas sugas:

Var sajaukt ar Latvijā dzīvojošo staltbriedi *Cervus elaphus* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Kopumā sika brieži ir mazāki par staltbriežiem. Pieaugušos tēviņus var atšķirt pēc ragiem. Sika briedim acu žuburs veido šauru leņķi ar vidus žuburu, savukārt staltbriedim leņķis ir plats. Sika briedis un staltbriedis var veidot vairospējīgus hibrīdus, kurus ir ļoti grūti atšķirt.

Dzīvotne:

Apdzīvo skujkoku un jaukta tipa mežus ar bagātu pamežu (3. attēls). Bieži barojas izcirtumos, mežmalās un pļavās.

Izplatība:

Dabiskais areāls iekļauj Japānas un Taivānas salas, kā arī blakus esošās kontinentālās daļas – Ķīnu un Krievijas Tālos Austrumus (4. attēls). Dabiskajā areālā ir novērojama lokāla sugas izzušana (piemēram, Taivānas salā), kā arī atkārtota introdukcija. Invāziju areālā pašreiz ietilpst

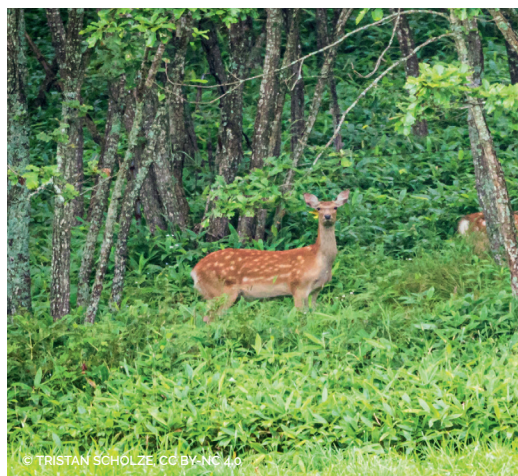
© NIKITA TIUNOV, CC BY-NC 4.0

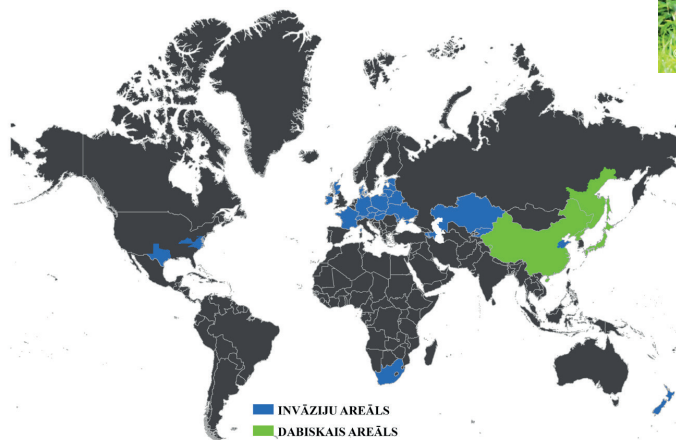
© NIKITA TIUNOV, CC BY-NC 4.0

1. attēls. *Cervus nippon*:
a. tēviņš, b. mātīte.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/261214479](https://www.inaturalist.org/photos/261214479)
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/261214446](https://www.inaturalist.org/photos/261214446)

© TRISTAN SCHOLZE, CC BY-NC 4.0

4. attēls.
Sika brieža
(*Cervus nippon*)
izplatība.

2. attēls. Sugu salīdzinājums: a. *Cervus nippon*, b. *Cervus elaphus*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/261347979](https://www.inaturalist.org/photos/261347979)
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/25186445](https://www.inaturalist.org/photos/25186445)
 LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

3. attēls.
Cervus nippon
 dzīvotne
 dabiskajā
 areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/135907698](https://www.inaturalist.org/photos/135907698)

Dienvidāfrika, Armēnija, Azerbaidžāna, Kazahstāna, Kirgizstāna, lielākā daļa no Eiropas valstīm, ASV un Jaunzēlande (4. attēls).

Sugas izplatšanās veidi:

Tas izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Sika briedis XIX gadsimta pēdējos gados tika introducēts vairākās valstīs Āzijā, Eiropā, Austrālijā un Ziemeļamerikā. Joprojām dzīvnieki tiek turēti briežu dārzos un privātkolekcijās. Lielākā daļa no introducētajām populācijām izveidojās, kad dzīvnieki tika mērķtiecīgi izlaisti dabā.

Tajā pašā laikā bija novērojama arī dzīvnieku izbēgšana no nebrīves.

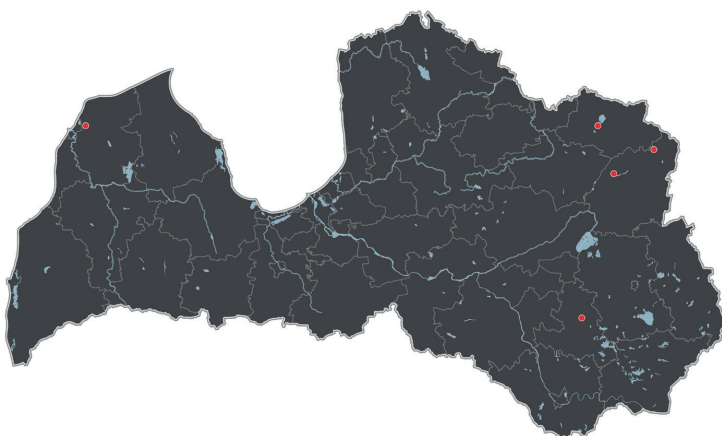
Izplatība Latvijā:

Dzīvnieki tiek audzēti privātkolekcijās un briežu dārzos, no kurienes dažreiz ienāk dabā. Sika briedis tika novērots arī dabā gan Latvijā (5. attēls), gan Lietuvā un Igaunijā. Tīkami, ka suga Latvijā jau vairojas (saņemti pierādījumi no medniekiem par jauniem īpatņiem), iespējama arī hibridizācija ar staltbriedi.

Sugas izplatšanās veidi iekšzemē:

Dzīvniekiem ir novērojami trīs izplatšanās modeļi: pastāvīgas lokalizētas populācijas ar minimālu paplašināšanās diapazonu; populācijas, kas ir ierobežotas ar šķēršļiem (dzelzceļi, kanāli), kur sākumā palielinās īpatņu blīvums, bet vēlāk notiek strauja populācijas izplatīšanās; populācijas, kas atrodas piemērotos telpiski neierobežotos dzīves apstākļos, kur izplatīšanās notiek vienmērīgi 3–5 km gadā. Izplatīšanās ātrums atkarīgs no tā, cik lielā mērā notiek hibridizācija ar staltbriedi.

5. attēls.
 Sika brieža
 (*Cervus nippon*)
 izplatība
 Latvijā.

Ziemeļamerikas jenots

Procyon lotor (Linnaeus 1758)

Jenotu dzimta Procyonidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra plēsēju kārtas pārstāvis ar pelēkbrūnu, brūnu vai pelēku kažoka krāsu. Uz purna ir gaiša maska ar melniem laukumiem ap acīm. Ausis ir tumšas ar baltu maliņu. Astei ir tumšas gredzenveida svītras. Dzīvnieka augstums skaustā ir 22–30 cm, ķermeņa garums 41–71 cm, astes garums 19–40 cm. Vidējais svars 4–9 kg, tas ir atkarīgs no sezonas un no platuma grādiem. Jo tuvāk ziemeļiem, jo lielāks ir svars. Tēviņi ir lielāki nekā mātītes (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Grūti atšķirams no radniecīgas sugas – Krabjēdājjenota *Procyon cancrivorus* (G.[Baron] Cuvier 1798) (2b. attēls). Ziemeļamerikas jenotam ir nedaudz īsāks purns un kājas (2a. attēls). Latvijā var sajaukt ar citu svešzemju sugu – jenotsuni *Nyctereutes procyonoides* (Gray 1834) (2c. attēls), kuram uz purna ir līdzīga melna maska. Jenotsunim atšķirībā no jenota aste ir īsāka un nav svītraina. Dzīvniekus var atšķirt arī pēc pēdas nospieduma. Jenotsunim nospiedumā ir četri pirksti, savukārt jenotam – pieci. No liela attāluma jenotu var sajaukt ar vietējo Latvijas sugu – āpsi *Meles meles* (Linnaeus 1758) (2d. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo dažādus biotopus, īpaši ja tie ir saistīti ar ūdeni (3. attēls). Dod priekšroku meža masīviem ūdens tuvumā un pārpuvotām vietām. Izvairās no plāvām un laukiem, bet var pārvietoties pa ceļiem un zaļām joslām. Labprāt apdzīvo pilsētas, kur ir pieejami antropogēnie resursi. Tādās vietās dzīvnieku skaits varētu būt ļoti liels. Individuālo iecirkņu platība ir ļoti atšķirīga, to diametrs visbiežāk ir 1–3 km, bet var sasniegt arī 10 km.

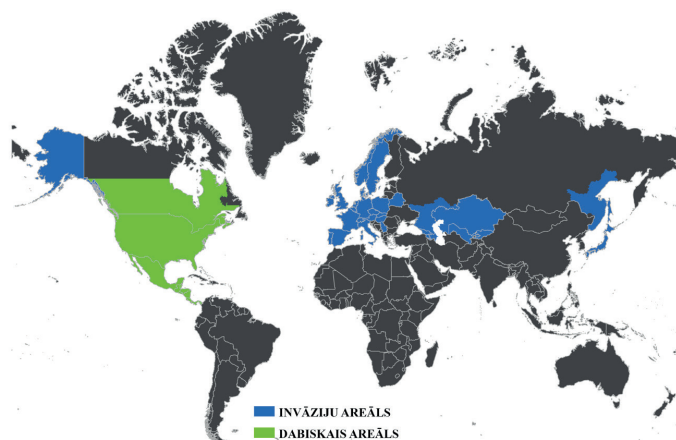
1. attēls. *Procyon lotor*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/243061299](https://www.inaturalist.org/photos/243061299)

3. attēls. *Procyon lotor* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/277956379](https://www.inaturalist.org/photos/277956379)

4. attēls.
Ziemeļamerikas
jenota (*Procyon
lotor*) izplatība

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a. *Procyon lotor*, b. *Procyon cancrivorus*,
c. *Nyctereutes procyonoides*,
d. *Meles meles*.

<https://www.inaturalist.org/photos/74759213>.
<https://www.inaturalist.org/photos/198072572>
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0) <https://www.inaturalist.org/photos/2802310>. <https://www.inaturalist.org/photos/216479007>, ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0 INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

Izplatība:

Dabiskais areāls – Centrālamerika un Ziemeļamerika no Panamas līdz Kanādai un Aļaskai. Invāziju areālā pašreiz ietilpst Azerbaidžāna, Gruzija, Japāna, Kazahstāna, Kirgizstāna, Uzbekistāna, lielākā daļa no Eiropas valstīm, Aļaska un daļa no Ziemeļamerikas salām (4. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas un neapzinātas darbības rezultātā. Ziemeļamerikas jenots tika mērķtiecīgi introducēts vairākās valstīs, tai skaitā Eiropā kā vērtīgs kažokādas dzīvnieks un mājas mīlulis. Daļa no dzīvniekiem patstāvīgi ienāca dabā, izbēgot no zvēraudzētavām un privātkolekcijām. Jenots ātri izplatās vietās, kur ir liela antropogēnā ietekme, kā arī paplašina savu areālu uz ziemeļiem klimata izmaiņu dēļ.

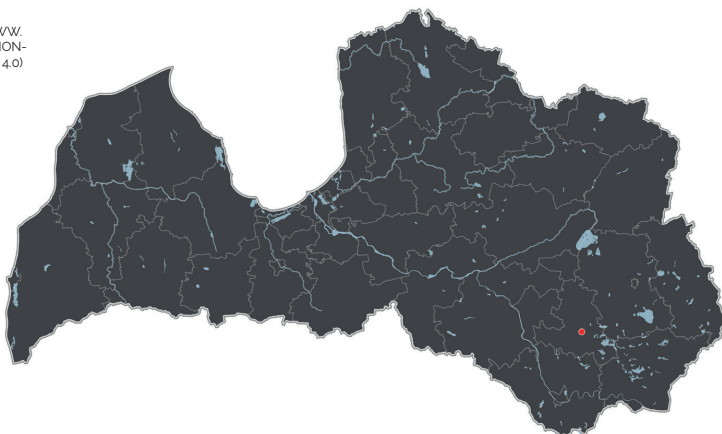
Izplatība Latvijā:

Dzīvnieki joprojām tiek audzēti privātkolekcijās un zoodārzos. Dabā ir tikai viens novērojums netālu no Preiļiem 18.05.2023 (5. attēls). Iespējams, ka dzīvnieks tika turēts nebrīvē un ir izbēdzis.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Ziemeļamerikas jenots labi pielāgojas dažādiem apstākļiem un var apdzīvot plašu biotopu spektru. Dzīvnieks ir visēdājs un aizņem plašu ekoloģisko nišu ar mazu dabisko ienaidnieku skaitu. Labvēlīgos apstākļos kolonizācijas ātrums varētu būt ļoti liels. Jauno īpatņu klejošana parasti notiek rudenī vai pavasarī, kad dzīvnieku vecums sasniedz 0,5–1,5 gadus. Vidējais klejošanas attālums ir aptuveni 33 km, bet atsevišķos gadījumos attālums sasniedz 275 km. Mātiņai gadā ir tikai viens metiens ar 3–7 mazuliem. Dzimumgatavību dzīvnieki sasniedz 1–2 gadu vecumā. Dzīves ilgums ir aptuveni 20 gadi.

5. attēls.
Ziemeļamerikas
jenota (*Procyon
lotor*) izplatība
Latvijā

Ziemeļamerikas upes ūdrs *Lontra canadensis* (Schreber 1777)

Sermuļu dzimta Mustelidae

Sugas apraksts:

Vidēja izmēra sermuļu dzimtas pārstāvis ar garu slaidu ķermeni, īsām kājām un resnu konusveida asti. Kažoka krāsa ir brūna vai gandrīz melna, ķermeņa apakšpuse gaišāka. Ķermeņa garums 90–130 cm, astes garums 30–50 cm, svars 5–14 kg. Tēviņi ir lielāki par mātītēm. Dzīvnieks ir pielāgots ūdens videi – nirstot acis nosedz caurspīdīga membrāna, bet ausis un nāsis ādas vārstuļi. Pirksti ir saistīti ar peldplēvēm. Vibrisas (speciāli gari matiņi uz purna, taustes orgāni) ir garas un biezas (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Grūti atšķirams no Latvijā dzīvojošā Eirāzijas ūdra *Lutra lutra* (Linnaeus 1758) (2b. attēls). Eirāzijas ūdrs kopumā ir nedaudz mazāks par Ziemeļamerikas upes ūдру (2a. attēls). Savukārt Ziemeļamerikas upes ūdrām ir apaļāks purns, garāks kakls un lielāks deguns (2b. attēls).

Dzīvotne:

Apdzīvo visa veida biotopus pie ūdens (gan saldūdens, gan jūras), kur ir pietiekoši liela barības bāze un brīva pieeja ūdenim (3. attēls). Ir jūtīgs pret ūdens piesārņojumu. Individuālie iecirkņi ir lieli – krasta līnijas garums var sasniegt 78 km. Dzīvnieku lielums ir atkarīgs no vides kvalitātes un no barības daudzuma. Tēviņiem iecirkņi ir lielāki.

Izplatība:

Dabiskais areāls – Ziemeļamerikas kontinents: ASV un Kanāda. Pašreiz suga nav izplatīta ārpus dabiskā areāla (4. attēls).

2. attēls. Sugu salīdzinājums:
a. *Lontra canadensis*, b. *Lutra lutra*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/114394425](https://www.inaturalist.org/photos/114394425).
[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/83619675](https://www.inaturalist.org/photos/83619675)
LICENSING: ATTRIBUTION-NONCOMMERCIAL 4.0
INTERNATIONAL (CC BY-NC 4.0)

4. attēls.
Ziemeļamerikas
upes ūdra
(*Lontra
canadensis*)
izplatība.

3. attēls. *Lontra canadensis* dzīvotne dabiskajā areālā.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/44246644](https://www.inaturalist.org/photos/44246644)

Sugas izplatīšanās veidi:

Izplatās gan dabiskā ceļā, gan cilvēku apzinātas darbības rezultātā. Ziemeļamerikas upēs ūdrs gandrīz izzuda 1990. gados vairākos dabiskā areāla apgabalos, īpaši vietās, kur bija novērota liela antropogēnā ietekme. Tomēr pēc veiksmīgas reintrodukcijas populāciju stāvoklis uzlabojās, un pašreiz šī suga vairs nav apdraudēta lielā ASV reģionu daļā.

Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim nav konstatēts.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Ziemeļamerikas upes ūdra ekoloģija ir ļoti līdzīga Eirāzijas ūdra ekoloģijai. Gadījumā, ja tas ienāks Latvijas dabā, vietējā suga var būt apdraudēta. Ziemeļamerikas upes ūdra vairošanās notiek ziemas beigās vai agrā pavasarī. Tēviņi bieži vien pārojas ar vairākām mātītēm. Grūtniecība ilgst 2 mēnešus. Februārī-martā visbiežāk piedzimst 1–3 mazuli. Pēcnācēji dzīvo ar māti aptuveni pusgadu, dzimumgatavību tie sasniedz 2 gadu vecumā. Dzīves ilgums dabā sasniedz 10 gadus.

1. attēls. *Lontra canadensis*.

[HTTPS://WWW.INATURALIST.ORG/PHOTOS/172440134](https://www.inaturalist.org/photos/172440134) LICENSING: CC0 1.0 UNIVERSAL (CC0 1.0) PUBLIC DOMAIN DEDICATION